

6. สัมปรายิកัตတပ္ပโยชน 4 หลักธรรมเพื่อประโยชน์เบื้องต้น

สัมปรายิកัตတပ္ပโยชน 4 หมายถึง ธรรมะ 4 ประการที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตเบื้องต้น คือ ประโยชน์ในอนาคต ประโยชน์ทางจิตใจ ประโยชน์หลังความตาย และประโยชน์ต่อความเจริญในทางธรรม

ประกอบด้วย

1. ศรัทธา — ความเชื่อมั่นที่ประกอบด้วยปัญญา
2. ศีล — ความประพฤติดีทางกายและวาจา
3. จาคะ — ความเสียสละและการให้
4. ปัญญา — ความรู้ความเข้าใจตามความเป็นจริง

1. ศรัทธา — ความเชื่อมั่นที่มีปัญญา

ความหมาย

ศรัทธา คือ ความเชื่อ ความเลื่อมใส ความไว้วางใจในสิ่งที่ดีงาม โดยเฉพาะความเชื่อมั่นใน พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ กฎแห่งกรรม และผลของการทำดีทำชั่ว

อธิบายโดยละเอียด

ศรัทธาในพระพุทธศาสนาไม่ใช่ความมกมาย แต่เป็นความเชื่อที่เปิดทางให้ศึกษา ทดลองปฏิบัติ และพิสูจน์ด้วยตนเอง

ศรัทธาทำให้คนมีกำลังใจในการทำความดี แม้ยังไม่เห็นผลทันที ก็ยังมั่นใจว่าความดีไม่สูญเปล่า ความชั่วไม่ควรทำ เพราะย่อมมีผลตามเหตุปัจจัย

ศรัทธาที่ถูกต้องควรประกอบด้วยปัญญา คือ เชื่ออย่างมีเหตุผล ไม่เชื่อตามข่าวลือ ไม่เชื่อตามความกลัว และไม่เชื่อตามผลประโยชน์ส่วนตัว

วิธีปฏิบัติ

1. ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ
2. ฟังธรรมจากครูอาจารย์ที่น่าเชื่อถือ
3. ไตร่ตรองด้วยเหตุผล
4. ทดลองปฏิบัติ เช่น รักษาศีล ทำสมาธิ ทำบุญ
5. เชื่อในกรรมและผลของกรรม
6. ไม่เชื่อมกมายหรือหลงตามกระแส
7. ใช้ศรัทธาเป็นกำลังใจในการทำความดี

ประโยชน์

1. มีหลักยึดเหนี่ยวทางใจ
 2. มีกำลังใจในการทำความดี
 3. ไม่หวั่นไหวต่อความลำบาก
 4. เกิดความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
 5. ชีวิตมีทิศทางที่ถูกต้อง
 6. เป็นพื้นฐานของศีล สมาธิ และปัญญา
 7. เป็นเหตุแห่งความเจริญในภพหน้าและทางธรรม
-

2. ศีล — ความประพฤติดี

ความหมาย

ศีล คือ การสำรวมกาย วาจา ให้เรียบร้อย ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นหลักควบคุมพฤติกรรมให้ตั้งอยู่ในความดีงาม

สำหรับคฤหัสถ์ ศีลพื้นฐานคือ ศีล ๕

1. ไม่ฆ่าสัตว์
2. ไม่ลักทรัพย์
3. ไม่ประพฤติดีกาม
4. ไม่พูดเท็จ
5. ไม่ดื่มสุราเมรัยและของมึนเมา

อธิบายโดยละเอียด

ศีลเป็นรากฐานของชีวิตที่สงบ ถ้าคนไม่มีศีล ย่อมทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ครอบครัวยแตกแยก สังคมไม่ปลอดภัย และจิตใจไม่สงบ

ศีลไม่ใช่ข้อบังคับเพื่อกดขี่ชีวิต แต่เป็นเครื่องป้องกันภัย ป้องกันความผิดพลาด และป้องกันความทุกข์ในอนาคต

ผู้มีศีลย่อมเป็นคนที่ไม่ใจได้ มีความละเอียดรอบคอบ เกรงกลัวต่อผลของบาป และดำเนินชีวิตด้วยความรับผิดชอบ

วิธีปฏิบัติ

1. ตั้งใจรักษาศีล ๕ เป็นประจำ
2. ระวังกาย วาจา ใจ
3. ไม่ทำร้ายชีวิตผู้อื่น
4. ไม่เอาของที่เขาของไม่ได้ให้
5. ซื่อสัตย์ต่อครอบครัว

6. พุดจริง ไม่หลอกลวง
7. หลีกเลี้ยงของมีนเมาและอบายมุข
8. ทบทวนศีลของตนทุกวัน

ประโยชน์

1. ชีวิตปลอดภัย
 2. ครอบครัวมีความไว้วางใจ
 3. สังคมสงบสุข
 4. จิตใจไม่เดือดร้อนจากความผิด
 5. เป็นที่รักและเคารพของผู้อื่น
 6. เป็นพื้นฐานของสมาธิ
 7. เป็นเหตุแห่งสุคติและความเจริญทางธรรม
-

3. จาคะ — ความเสียสละ

ความหมาย

จาคะ คือ การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน และการสละความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัว และความยึดติด

อธิบายโดยละเอียด

จาคะในสัมปรายิกัตถประโยชน์ หมายถึงคุณธรรมที่ทำให้จิตใจเปิดกว้าง ไม่คับแคบ ไม่ยึดมั่นถือมั่นในทรัพย์สินจนเกินไป

จาคะเป็นการฝึกใจให้รู้จักให้ รู้จักปล่อยวาง และรู้จักเห็นประโยชน์ของผู้อื่น การให้มีหลายอย่าง เช่น ให้ทรัพย์ ให้ร่างกาย ให้เวลา ให้ความรู้ ให้อภัย ให้ธรรมะ และให้โอกาส ผู้มีจาคะย่อมมีใจอ่อนโยน มีเมตตา และพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง

วิธีปฏิบัติ

1. ทำทานตามกำลัง
2. แบ่งปันแก่ผู้ขาดแคลน
3. ช่วยเหลือครอบครัว ญาติ และสังคม
4. ให้อภัย ไม่ผูกโกรธ
5. ให้ความรู้และคำแนะนำที่ดี
6. สนับสนุนงานบุญ งานวัด และพระศาสนา
7. ฝึกสละความเห็นแก่ตัวในชีวิตประจำวัน

ประโยชน์

1. ลดความโลภและความตระหนี่
 2. ทำให้จิตใจเบิกบาน
 3. มีคนรักและศรัทธา
 4. สร้างบุญกุศล
 5. ทำให้ครอบครัวและสังคมอบอุ่น
 6. ฝึกใจให้ปล่อยวาง
 7. เป็นเหตุแห่งความสุขทั้งปัจจุบันและอนาคต
-

4. ปัญญา — ความรู้เห็นตามจริง

ความหมาย

ปัญญา คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการแยกแยะถูกผิด ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ และความเข้าใจความจริงของชีวิตตามหลักธรรม

อธิบายโดยละเอียด

ปัญญาเป็นคุณธรรมที่นำชีวิตให้ถูกทาง เพราะคนมีศรัทธาแต่ขาดปัญญา อาจหลงเชื่อง่าย คนมีทรัพย์แต่ขาดปัญญา อาจใช้ทรัพย์ผิด คนมีความรู้ทางโลกแต่ขาดปัญญาธรรม อาจใช้ความรู้ไปในทางเบียดเบียน

ปัญญาในพระพุทธศาสนามีทั้งปัญญาทางโลกและปัญญาทางธรรม

ปัญญาทางโลก ช่วยให้ออกทำงาน แก้ปัญหา และดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

ปัญญาทางธรรม ช่วยให้เห็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้เท่าทันกิเลส และลดความยึดมั่นถือมั่น

วิธีปฏิบัติ

1. ศึกษาพระธรรมและความรู้ที่เป็นประโยชน์
2. พังธรรมจากผู้รู้
3. คิดพิจารณาด้วยเหตุผล
4. ฝึกสมาธิเพื่อให้จิตตั้งมั่น
5. เจริญสติในชีวิตประจำวัน
6. พิจารณาความไม่เที่ยงของชีวิต
7. ใช้ปัญญาตัดสินใจ ไม่ใช่อารมณ์นำหน้า

ประโยชน์

1. รู้จักเลือกทางที่ถูกต้อง
2. ไม่หลงเชื่อง่าย

3. แก้ปัญหาได้ดีขึ้น
 4. ลดความทุกข์ทางใจ
 5. เห็นโทษของกิเลส
 6. เข้าใจชีวิตตามความเป็นจริง
 7. เป็นเหตุแห่งมรรค ผล และนิพพาน
-

สรุปสัมปรายิកัตတประโยชน์ 4

ศรัทธา ทำให้มีหลักยึดและกำลังใจในการทำมาดี

ศีล ทำให้ชีวิตสะอาด ปลอดภัย และไม่เบียดเบียน

จาคะ ทำให้ใจเปิดกว้าง ลดความตระหนี่และความเห็นแก่ตัว

ปัญญา ทำให้รู้เท่าทันชีวิตและดำเนินไปสู่ความพ้นทุกข์

สัมปรายิកัตတประโยชน์ 4 เป็นหลักธรรมเพื่อประโยชน์เบื้องต้น ช่วยให้กุศลหัดมีความสุขในปัจจุบัน มีความมั่นใจในอนาคต มีสุคติเป็นที่หวัง และมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในพระธรรมจนถึงความพ้นทุกข์.